

DOMAČIN.

DOMAČIN izhaja vsako soboto popoldne, če je ta dan praznik dan poprej ob istem času. — Naročnina za Ljubljano z dostavljanjem na dom: celoletno 3 K, polletno 1 K 50 v, četrletno 75 v; po pošti: celoletno 4 K, polletno 2 K, četrletno 1 K. — Uredništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu DOMAČINA. Nefran kirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. — Inserati (oglas): Trikrat razdeljena petit-vrsta pri enkratni objavi 12 v, pri vsaki nadaljnji objavi 8 v, pri dvostopni petit-vrsti v reklamnem delu stane vrsta 20 v. Cela stran 80 K, pri večkratnem objavljanju po dogovoru znaten popust. — Upraviništvo je na Miklošičevi cesti št. 16 v I. nadstr.

Štev. 15.

V Ljubljani, dne 20. junija 1914.

Leto II.

Denarni zavodi.

Marsikdo, ki si z varčnostjo prihrani denar ali ki pride po srečnem naključju do premoženja in bogastva, ima veliko skrbi, kateremu zavodu naj zaupa svoje prihranke, kje naj naloži svoje premoženje in oni denar, ki ga v trenutku ne rabi. Zato hočemo na tem mestu nekoliko izpregovoriti o zavodih, ki se pečajo s shranjevanjem denarja, ki sprejemajo in opravljajo tuji denar. Kje je možno dobro hraniti svoj denar in ga plodonosno naložiti? Kot taki zavodi za plodonosno nalaganje denarja pridejo v poštev: 1.) banke, 2.) hranilnice in 3.) posojilnice.

Banke so zavodi, ki imajo deloma svoje premoženje, obstoječe v deležih (akcijah), deloma razpolagajo z denarjem, ki ga jim zaupajo vlagatelji. Banke uporabljajo svoj denar večinoma za posojila trgovcem in tovarnarjem. Podlaga takim posojilom, za katera se mora plačevati visoke obresti, je večinoma osebni kredit, ki temelji na razvoju dotičnega obrata (tovarne ali trgovine). Ta podlaga torej sama na sebi ne more biti posebno trdna, ker se zlasti v nemirnih časih ne redko dogaja, da se ponesreči trgovcu špekulacija, da postanejo terjatve tovarnarjev ne-

izterljive in da izgubi potem tudi banka deloma ali popolnoma svoje posojilo. Navadno pa to še ne pomenja, da mora banka vsled tega priti v stiske. Vendar pa je mogoče in se tudi lahko zgodi, da večje število trgovcev in tovarnarjev, ki uživajo pri banki kredit, ustavi plačila, kar zlasti za časa vojske ni izključeno. Potem se zna zgoditi, da banka, če ne razpolaga z zadostnimi denarnimi sredstvi (kapitalijami), tudi svojih obveznosti napram vlagateljem ne more več izpolnjevati. Seveda je tak slučaj le redek, ker si prihranjujejo banke po navadi precejšnje svote kot rezervne zaklade za morebitne izgube.

Kaj pa posojilnice? Tudi posojilnice ne nudijo popolne varnosti. Ti zavodi (posojilnice), ki so sicer posebno na kmetih prav blagodejni, izposojajo denar ali proti zastavi posestev ali pa dovoljujejo tudi osebni kredit. Zavarovanje terjatve se izvršuje navadno na drugem ali tretjem mestu, tako da ostane lahko posojilo, če pride posestvo na prisilno dražbo, brez pokritja. Če pa posoja posojilnica denar samo proti poroštvu, se zna zgoditi, da so dolžnik in poroki že čez glavo zadolženi in da postanejo nezmožni poravnati dolg. Več izgub pa lahko spravi posojilnico, če nima zadosti sredstev, v zadregu in končno v po-

Podlistek.

Na razpotju življenja.

Vaška slika, spisal I. L. Hrdina. — Iz češčine prevel Podravski.

„Za Boga! Poprej bi se bil nadejal smrti, nego da te, Marjeta, še enkrat vidim. Koliko sem povpraševal, poizvedoval — od te svatbe, kakor bi bila padla v vodo. No, pozdravljam te, sestra, in tudi tebe, mladenka, kako ti je ime? Klarica, pojdi Klarica, da zopet zaprem. Sicer je v sobi tudi hladno, toda zakurim vama. Semkaj, skozi te duri, otroka, semkaj! Počakaj, Marjeta, jaz ti pomagam odložiti culjo — semkaj-le jo deni! Tu se vsedi. Zdi se mi, Marjeta, da se jočeš. Kaj ti je?“

Žena, ki je doslej skrivala solze, se je spustila v glasen jok.

„Kaj je materi, Klarica?“ je vprašal župnik deklico, božajoč jo po mrzlem ličicu.

„Ker nama je umrl oče!“ mu odvrne deklica in, videča mater jokati, se razjoče revica tudi sama.

„Oče? Vaclav ti je umrl, Marjeta?“

Marjeta pokima z glavo.

„Kdaj?“

„Poleti. Ubilo ga je v gozdu drevo. Saj je baje to stalo v časopisih.“

„Časopisi mi vse leto ne pridejo v roke. Kaj pa dalje?“

„Delala sem v graščini še do nedavna. Pred tednom pa so me odslovili. Šli sva te iskat, toda tam so nama povedali, da si se preselil na faro v Kamenice. Prideva te prosit, dragi brat, ne za miloščino, marveč sveta, kaj je nama početi, česa se poprijeti, kam se obrniti? Zapuščeni sva, imava na svetu samo tebe — svetuj nama.“

In nove solze so porosile blede, izmučeno lice.

Župnik se zamisli.

No, le ne jokajta, otroka, saj ni še tako slabo. Ne primerjajta svojega življenja z bogatini, marveč z onimi, katerim se godi še huje nego vama in pomirita se. Le ne jokajta, jaz vaju ne zapodim. Ostanita tukaj in basta! Imam sicer le „cesarsko“ faro, toda saj bi mi Bog dal drugo, ko bi spoznal, da bi na tej ne mogel prebiti. Hočem skrbeti za te kakor brat, za tebe, Klarica, pa kakor oče. Pojdi sem k meni — ti še ne poznaš strica? Ti ne veš, da sem

gubo. Varnost posojilnic je torej odvisna od tega, da se pri izposojevanju denarja strogo drže gotovih mej. Zato je pri posojilnicah neobhodno potrebno, da sede v vodstvu vestni možje, do katerih ima vsakdo lahko zaupanje, možje, ki poznajo gmotne razmere vsakega posojilojemalca prav natanko.

Cestokrat je že brezvestnost mož, ki so bili v vodstvu, spravila posojilnico na kant in jo pognala v propad. Da pa je vodstvu posojilnice mogoče, se prepričati o gmotnih razmerah posameznega posojilojemalca, ne sme posojilnica raztezati svojega delokroga predaleč naokrog, kar je poglavitna stvar.

Kakšen pa je ustroj hranilnic? Ti zavodi imajo zakonito dolžnost, da denar, ki ga jim zaupajo vlagatelji, deloma izposojujejo na posestva in mestne hiše, deloma pa porabljajo za nakup vrednostnih papirjev, ki jih je država proglasila kot pupilarno varne, to je za nalaganje sirotinskega denarja pripravne. Na posestva pa izposojujejo hranilnice samo do dveh tretjin, na mestne hiše do polovice vrednosti in proti zastavi na prvem mestu. Gotovi del svojega premoženja imajo hranilnice plodonosno naloženega pri raznih velikih bankah, kjer ga lahko vsak čas dvignejo. Varnost, ki se na ta način zagotovi, je večja nego pri vseh drugih denarnih zavodih; kajti, ako rabi hranilnica več denarja, kakor ga ima v gotovini v svojih blagajnah in pri bankah, lahko proda vrednostne papirje ali pa jih zastavi in dobi tem potom takoj potrebnih sredstev za povračilo vložnega denarja. Ako bi pa bilo treba odpovedati posojila, hranilnica tudi ne more imeti nikakršne izgube; kajti za polovico, oziroma dve tretjini, se posestva, ki rastejo od leta do leta v vrednosti, kakor nam kažejo izkušnje, vendar lahko spravijo v denar. Ne glede na to varnost pa imajo hranilnice, zlasti starejše, mnogo rezervnih zakladov, ki tvorijo lastno premoženje dotičnega zavoda in ki služijo v prvi vrsti v pokritje morebitnih izgub.

Ce si predočimo te podatke, ki smo jih tu navedli glede varnosti, ki jo nam nudijo različni denarni zavodi glede naloženega denarja, potem moramo priti do zaključka, da je denar najbolj varen, če ga zaupa-

mo hranilnici. Zlasti zadnji polomi nekaterih posojilnic na Kranjskem, ki so uničili mnogo kmetov in obrtnikov in drugih oseb, nam jasno kažejo, kako važno je vprašanje, kje naložiti denar. Poslužujte se torej pri nalaganju svojega denarja hranilnic, ki vam nudijo popolno varnost in ki stoje pod državnim nadzorstvom.

Naš cesar popolnoma ozdravel.

Cesar je zopet popolnoma ozdravel in je ob tej priliki odlikoval osebe, ki so imele ob njegovi bolezni z njim opraviti. Osebnega zdravnika tajnega svetnika dr. Kerzla je povišal za viteza, dvornemu svetniku prof. dr. Ortnerju je podelil Leopoldov red, izjavil svoje priznanje ravnatelju dvornega gospodarstva dvornemu svetniku Przileskemu in podelil red železne krone III. vrste ravnatelju dvorne lekarne vladnemu svetniku Kellerju.

Sestanek nemškega cesarja in avstrijskega prestolonaslednika v gradu Konopišt.

Dne 12. t. m. je obiskal nemški cesar Viljem I. našega prestolonaslednika na njegovem gradu Konopišt na Češkem. Cesar Viljem se je pripeljal z dvornim vlakom črez Prago v Benešov, kjer ga je presrčno sprejel nadvojvoda prestolonaslednik s svojo rodbino in z dostojanstveniki. S kolodvora se je odpeljal cesar Viljem z avtomobilom v Konopišt. Sprejem je bil nad vse sijajen. Drugi dan se je cesar Viljem zopet odpeljal nazaj v Nemčijo. Seveda je imel ta obisk tudi politično ozadje. Oficielno se zatrjuje, da si hoče cesar Viljem ogledati le krasne konopiške parke, a ker spremlja cesarja Viljema tudi nemški državni tajnik, veliki admiral pl. Tirpitz, sodijo politični krogi, osobito inozemski, da gre morebiti za sklepanje mornariške konvencije med obema državama, kar je precej verjetno. Zadnjič sta se sestala, kakor znano, pred kratkim cesar Viljem in naš prestolonaslednik v Miramaru, ko se je prej sestal

tvoj stric? Pojdi sem, tako. A razveži ta robec in obriši si oči. Koliko si pa stara?"

Marjeta je rekla, da bo štela spomladi sedem let.

„Ali si že hodila v šolo?"

Hodila je baje v oni vasi, kjer sta bili poprej, toda le malo časa.

„No, tukaj imamo tudi šolo. Jutri zarano, ne, v ponedeljek, ko si nekoliko počiješ, te peljem h gospodu učitelju. Ali imaš knjige?"

„Nimam jih.“

„Pa ti jih kupim. Ali imaš toplo obleko za zimo? Nimaš je? Preskrbim ti tudi obleko. Vse ti kupim. In ti, Marjeta, da se mi več ne jočeš. Kdor se joče radi roke, on pride tudi ob oči. Ostaneš pri meni, oskrbovala boš kokoši in kravico in —“

„A kaj bi delale dekle?"

„Dekle, katere? Nimam nobene.“

„Kdo torej sedaj oskrbuje perutnino?"

„Namreč — jaz šele sedaj nakupim perutnino in kravico tudi, da se bosta imeli s čim ukvarjati. Marjeta, zdi se mi, da je tu nekoliko hladno. Tukaj-le so drva, zakuri v peč. Zanelil sem zvečer, pa peč bo nemara že mrzla.“

Marjeta je ubogala ter odprla duri od peči. Bil je tam sicer pepel, toda ne od večera. Marjeta je to poznala. Bog ve, kdaj se je tu kurilo zadnjikrat? Nemara pred pol letom, nemara še dalje ne!

„Ali sta pa tudi že večerjali, sestra?"

Krenili sta baje v bližnji vasi v krčmo na večerjo.

„Kdo bi se bil nadejal takšnega obiska — in to še ponoči! Bil bi vama kaj pripravil, meni nocoj slučajno od večerje ni ostalo ničesar.“

Revež! Tega ni povedal, da je imel za večerjo nekoliko pogrete juhe in košček kruha.

A ko so se ogreli in si dovolj napovedali, je vzdihnil župnik potihoma, držeč malo Klarico na kolenu.

„Ostalo si prihranimo za jutri, Marjeta!" je rekel, „ta sirota mi je zaspala tu na kolenu. Pripravi posteljo ter jo položi, pa tudi sama pojdi počivat. Nocoj bosta spali s Klarico v moji postelji.“

„A kje pa ti, brat?"

„V stranski sobi, zame si le ne bodi v skrbeh. Tukaj je lepo toplo, pa še nekoliko posedim ter se pripravim za jutrišnjo pridigo.“

(Dalje prihodnjič.)

nemški cesar z našim cesarjem in z italijanskim kraljem. Od takrat sta se sestala Berchtold in di San Giuliano v Opatiji, cesar Viljem je konferiral z Venizelosom in z dr. Streitom na Krfu.

Državni zbor.

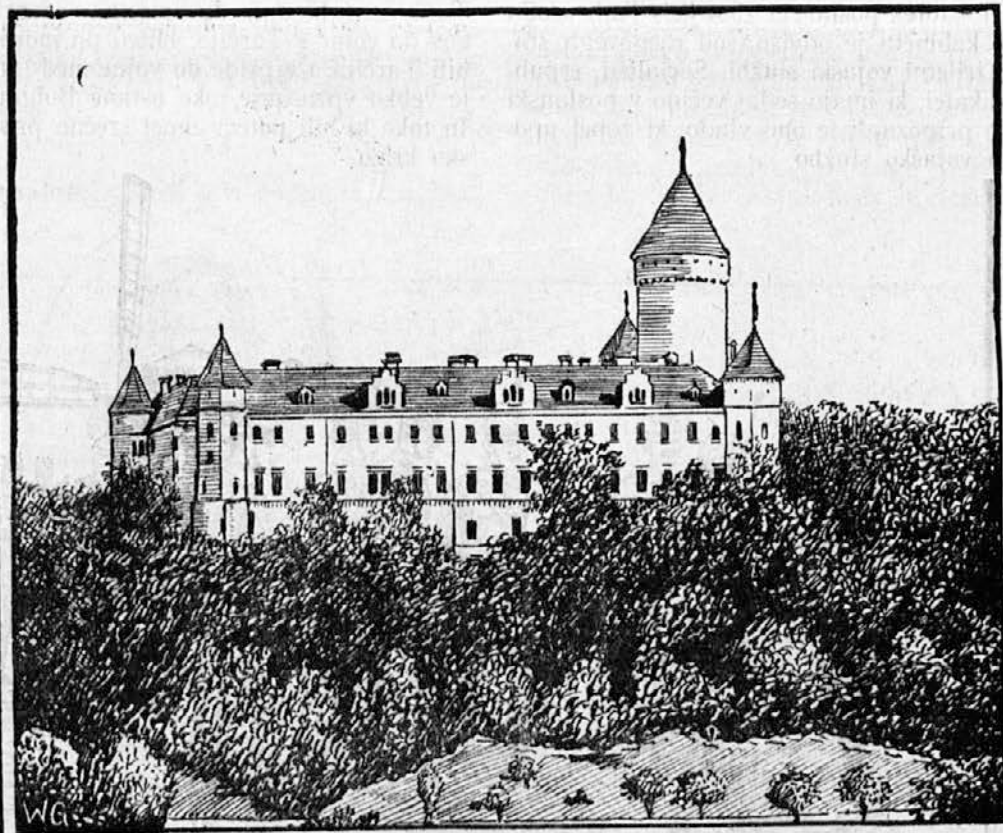
Dne 4. t. m. se je vršilo na Dunaju posvetovanje Čehov in Nemcev s Češkega, kako bi se dale

Nadvojvoda Franc Ferdinand.

Cesar Viljem II.

Grad Konopišt na Češkem.

Sestanek nemškega cesarja z avstrijskim nadvojvodom Franom Ferdinandom.

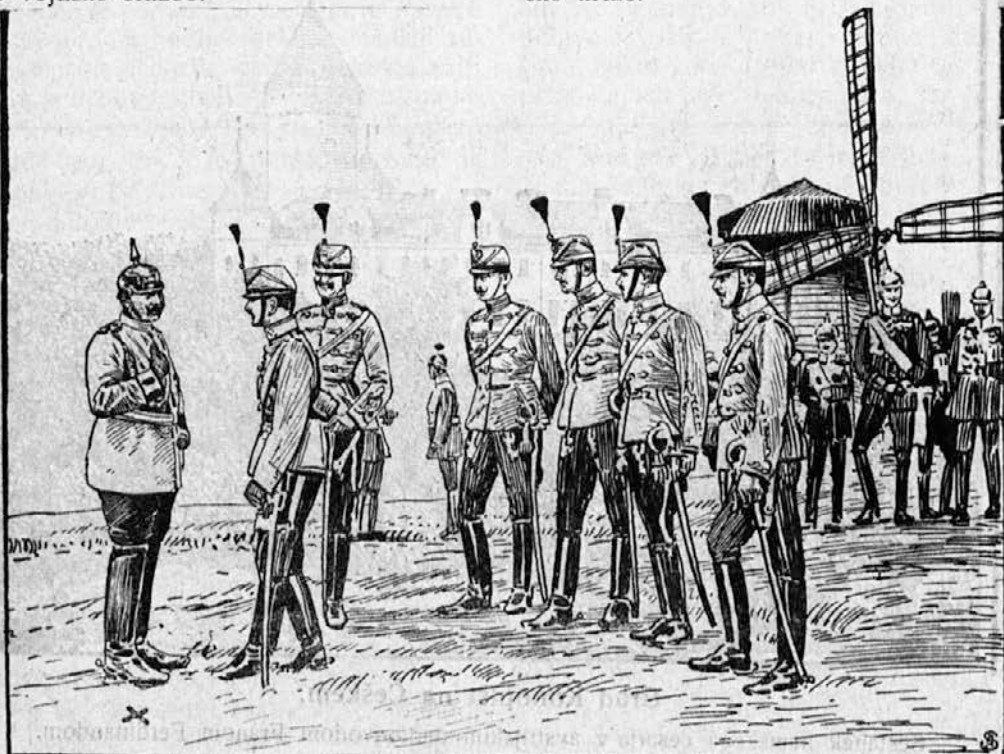
razvozljati zamotane in nezdrave razmere. To posvetovanje pa ni imelo drugega uspeha, kakor da se je preložilo na 15. t. m., katerega dne je bila v Pragi konferenca čeških in nemških politikov, ki naj bi pripravila pot za spravo med Cehi in Nemci. Konferenca je trajala od treh popoldne do devetih zvečer in ni prinesla nikakršnega rezultata. Vsi udeleženci konference so se zavezali s častno besedo, da ne spravijo v javnost obravnave na konferenci. Udeležniki bodo poročali o konferenci svojim strankam in te bodo odločile, ali naj se nadaljujejo pravna pogajanja ali ne. Po tem zadnjem posvetovanju so se pokazala huda nasprotstva, tako da je le malo upanja, da pride letos še do kakega zasedanja državnega zbora. S tem je usoda našega državnega zbora zapečatena.

Že zopet novo ministrstvo na Francoskem.

Komaj se je predstavil ministrski kabinet, ki ga je bil sestavil Ribot, francoski zbornici, že je moral podati svojo demisijo, ker je dobil v zbornici nezaupnico. V seji poslanske zbornice je prečital Ribot izjavo nove vlade, ki napoveduje zakon o splošnem pridobninskem davku. Zakon o triletni vojaški službi je pa nedotekljiv, tako je izjavil Ribot. To mu je podkopalo tla. Po vladni izjavi je predlagal poslanec Dalimier nezaupnico novemu ministrstvu, ki je bila sprejeta s 374 proti 187 glasovi. Ribot je takoj odšel k predsedniku francoske republike in mu podal demisijo celokupnega ministrstva. Predsednik Poincaré je sprejel demisijo in pooblastil Vivianija s sestavo novega ministrstva. Viviani je že sestavil ministrstvo, ki se predstavi v torek poslanski zbornici. Tudi usoda Vivianijevega kabineta je odvisna od njegovega stališča napram triletni vojaški službi. Socialisti, republikanci in radikalci, ki imajo sedaj večino v poslanski zbornici, bodo pripoznali le ono vlado, ki zopet upostavi dveletno vojaško službo.

Pred novo balkansko vojno.

V balkanskem kotlu se narodi nikakor ne hočejo pomiriti. V Albaniji vre in tudi Grška in Turčija si ležita v laseh. Vse kaže, da hoče izzvati Grška novo prelivanje krvi na Balkanu. Proglasila je aneksijo otokov Kiosa in Mitilen, ki sta bila doslej turška last. Dalje zahteva Grška od Turčije, da takoj preneha preganjanje Grkov v Mali Aziji in da jim vrne Turčija takoj njihovo lastnino. „Če ne,“ tako je sporočila grška vlada turški, „bo morala nositi posledice Turčija.“ Ta izjava je pa skoraj toliko kakor napoved vojne. V Turčiji so res proglasili bojkot proti vsem nemohamedanskim trgovcem. S tem bi radi izpodrinili Mladoturki vse grške in armenske trgovce, ki so imeli doslej vse trgovstvo v Turčiji. Glede preganjanja Grkov v Turčiji pa velja geslo zob za zob. Prav tako kakor preganjajo Turki Grke, tako preganjajo Grki mohamedansko prebivalstvo v novo osvojenih krajih. Na tisoče je grških beguncev iz Turčije in na tisoče mohamedanskih beguncev iz grškega ozemlja. Poučeni krogi pa trdijo, da preganjanje Grkov ni pravi povod za odločen nastop grške vlade, temveč da hoče Grška pričeti vojno za to, da prehitita turški napad. Grško-turška vojna bo pomorska vojna, ker je med Grško in Turško bolgarsko ozemlje in se ne moreta pomeriti nasprotnika na suhem. Za Turčijo grade na Angleškem dve veliki vojni ladji in en dridnot v Nemčiji. Vojni ladji bosta kmalu dograjeni, in kakor hitro ju ima Turčija v morju, tedaj ima premoč nad grškim brodovjem. Grška ima moderno križarko „Awerov“ in je sedaj na morju močnejša kakor Turčija. Zato upa, da zmaga, ako pride zaradi otokov do vojne s Turčijo. Hiteti pa mora, da jo ne prehitita Turčija. Če pride do vojne med Grško in Turčijo, je veliko vprašanje, ako ostane Bolgarska nevtralna. In tako bi bili potem zopet srečno pred novo balkansko krizo.

Obisk avstrijske vojaške deputacije v Berlinu. Nemški cesar Viljem v pogovoru z avstrijskimi častniki v Döberitzu.

Avstrijski častniki v Berlinu.

Pred sto leti je bil imenovan kralj Friderik Viljem šefom avstrijsko-ogrskega huzarskega polka št. 10. V spomin na ta dan je prišla v Berlin deputacija častnikov tega polka, ki je položila venec na kraljevi grob. Ti častniki so bili tudi prisotni pri vajah gardne konjenice v Döberitzu ter jih je nagovoril nemški cesar.

Novim prvim podžupanom dunajskim

je bil izvoljen Henrik Hierhammer, dosedanji tretji podžupan. Leta 1888. je ustanovil list „Deutsches Volksblatt“ in je sodeloval v uredništvu tega lista do leta 1890. Leta 1898. je bil izvoljen v dunajski občinski svet.

Henrik Hierhammer, novi prvi podžupan dunajski.

Dr. R. Meyer, vodja c. kr. statistične centralne komisije in tajni svetnik

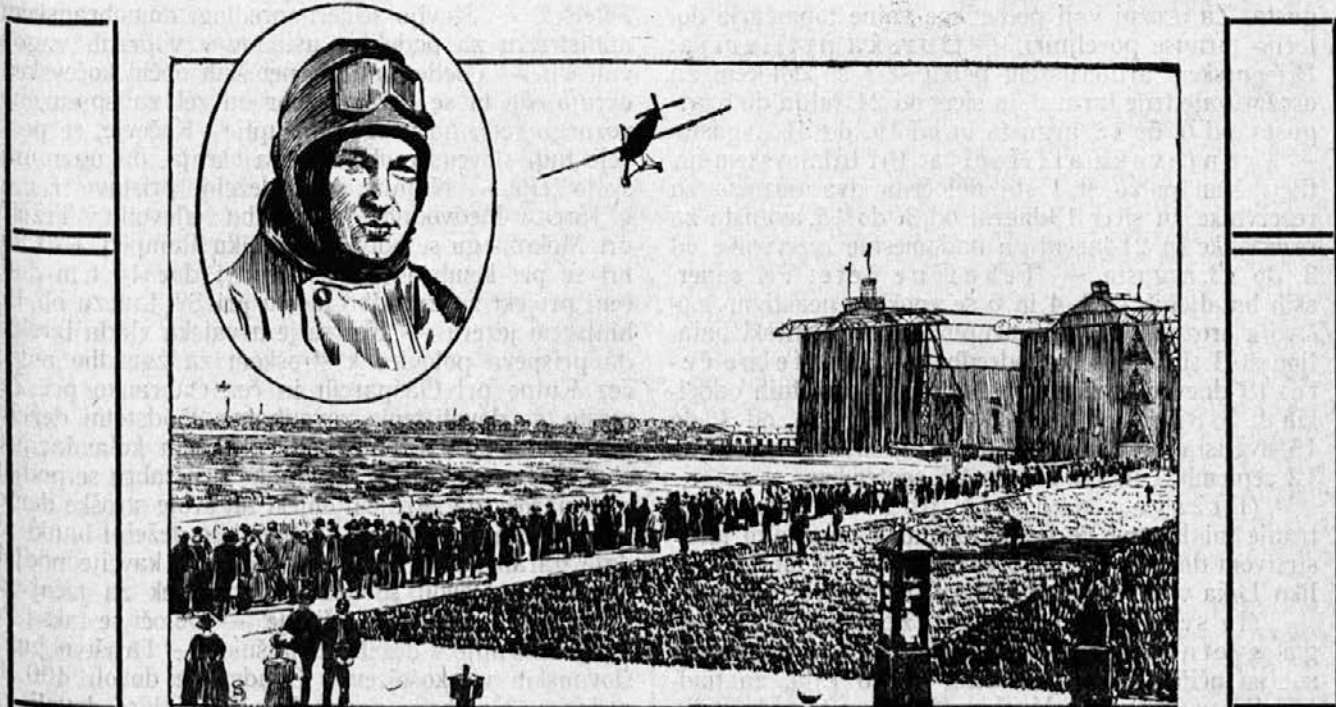
je umrl na Dunaju v starosti 59 let. Za časa Biernthovega ministrstva l. 1910. je bil avstrijski finančni minister. Deloval je tudi kot pisatelj.

Dr. R. Meyer †. Vodja c. kr. statistične komisije.

Letalec Fokker,

ki se prekucaje v zraku, se je nedavno produciral v Johannisthalu ter je s svojimi drznimi poleti celó prekosil znanega francoskega letalca Pegouda. S tri- do štirimetrskim naletom se dvigne Fokker skoro navpično v zrak, napravlja potem navpične kurve, se prekucne na kvišku ter se spusti nato skoro vodoravno polagoma na zemljo, pri čemer ne uporablja motorove sile. Njegov enoploščnik je nemški izdelek.

Fokkerjeve letalne produkcije v Johannisthalu. Letalec Fokker v strmem poletu. Zgoraj: Slika letalca Fokkerja.

Tedenske novice.

(Državni proračun) za leto od 1. julija 1914 do 30. junija 1915 se je pravkar predložil poslanski in gosposki zbornici ter poslal posameznim poslancem. Načrt izkazuje 3.460,726.156 K izdatkov in 3.460,987.902 K dohodkov, torej prebitka 261.746 kron. Izdatki so se preračunali za okroglo 318 milijonov kron višje kakor leta 1913.

(Avstrijski manevri.) Velike avstrijske vojaške vaje se vrše letos ob ogrsko-štajerski meji. Teh vojaških vaj se udeleže armadni zbori: požunski, budimpeštanski, graški in zagrebški. Vrhovno vodstvo z nadvojvodo Franc Ferdinandom se bo nastanilo v Fürstenfeldu na Štajerskem. Sklepne vaje se prično v sredo dne 2. septembra in se bodo baje 5. septembra končale.

(Letošnje jesenske orožne vaje v III. armadnem zboru.) Poveljstvo III. armadnega zbora je glede na letošnje jesenske orožne vaje odredilo: Pehota in lovci: 1.) 28dnevna orožna vaja nadomestnih rezervnikov, da se doseže predpisano prezenčno stanje, se odredi po poveljnikih čet. 2.) 21dnevni turnus orožnih vaj rezervnikov (po potrebi tudi nadomestni rezervniki) pri pehotnih polkih št. 19 in 32 in pri lovskih bataljonih št. 5, 11, 17, 19, 24, 29 in 31, po 40 mož pri vsaki stotnji, bo trajal od 9. do 29. avgusta. 3.) Dva desetdnevna turnusa rezervnikov (po potrebi tudi nadomestni rezervniki), in sicer 36 mož pri vsaki stotnji pri pešpolkih št. 7, 17, 27, 47 in 87, pri tretjem bataljonu pešpolka št. 97, pri lovskih polkih št. 7, 8, 9 in 20 trajata od 8. do 20. in od 17. do 29. avgusta. Potovalni dnevi pred prezentiranjem in odhod domov se ne vračuna v 13- do 21dnevno orožno vajo. Dan prihoda naj se tako določi, da pade zadnji dan orožne vaje na zadnji dan manevrov 29. avgusta. — Poljska artilerija: 13dnevni turnus za orožne vaje pri poljskih polkih št. 7, 8 in 9, pri poljskem havbičnem polku št. 3 in pri težki poljski havbični diviziji št. 3 od 17. do 29. avgusta. Za orožni vaji podvržene vojne topničarje določijo turnuse poveljniki. — Gorska artilerija: Pri gorskem artilerijskem polku št. 3 so določeni za orožne vaje trije turnusi, in sicer od 24. julija do 5. avgusta, od 6. do 18. avgusta in od 19. do 31. avgusta. — Trdnjavska artilerija: Pri trdnjavskem artilerijskem polku št. 4 sta določena dva turnusa za rezervnike, in sicer 13dnevni od 3. do 15. avgusta za rezervnike in 21dnevni za nadomestne rezervnike od 3. do 23. avgusta. — Tehnične čete: Pri saperških bataljonih št. 3, 4 in 6 se vpokliče neaktivno moštvo k orožnim vajam v skupinah; za pionirski bataljon št. 3 slede posebne odredbe. — Sanitetne čete: 13 dnevne orožne vaje bodo pri sanitetnih oddelkih št. 7, 8 in 9 od 20. julija do 1. avgusta, od 3. do 15. avgusta, od 17. do 29. avgusta, od 31. avgusta do 12. septembra in od 14. do 26. septembra.

(Državna podpora pogorelcem.) Notranje ministrstvo je v sporazumu s finančnim ministrstvom dovolilo za pogorce v Zagorici, občina Velika Loka v novomeškem okraju, 1000 Kron podpore.

(Iz seje kranjskega deželnega šolskega sveta dne 15. junija 1914.) Imenovani so: za učiteljico na Jesenicah Treo Ella, za nadučitelja v Banjaloki Mežan Rajko, za nadučitelja v Grosuplju Marn Leopold, za učiteljico v Grosuplju Papula Ida, za učitelja v Št. Lampertu

Hirschmann Ana, za nadučitelja v Logu Vrhovec Stanislav, za učiteljico v Logu Kaliger Emilija, za nadučitelja extra statum Vilfan Andrej, za nadučitelja v Zirihi Hladnik Leopold, za učiteljico v Žužemberku Surc Marija, za nadučitelja v Stranjah Koman Maks, za učiteljico v Stranjah Podlogar Marija, za učitelja v Toplicah-Zagorju Račič Božidar, za učiteljico v Gorah nad Idrijo Podobnik Leopoldina, za nadučitelja v Št. Vidu pri Žilcah Černjač Karel. Mesto učitelja v Blagovici se še enkrat razpiše. — V Dolu se namesti šola v tamošnji graščini, nadučiteljevo stanovanje se priredi v stari šoli. Srebotnik se izšla iz Bosiljeve loke in všla v Kuželj. — V Dobropoljah se ustanovi definitivno učno mesto namesto sedanjega provizornega. V Klenoviku se ustanovi nova enorazredna ljudska šola. — Na I. državni gimnaziji v Ljubljani 1915 do 1916 se ustanovi mesto telovadnega učitelja. — Na mesto c. kr. okr. šol. nadzornika Gabrška se razpiše provizorično mesto glavnega učitelja na c. kr. učiteljsku. — Na I. državni gimnaziji v Ljubljani se ustanovi še eno učno mesto. — Šolsko leto na srednjih šolah se konča 4. julija. Starši, ki imajo učence v srednjih in ljudskih šolah v krajih, kjer so srednje šole, lahko prosijo, da se otroci na ljudskih, oziroma meščanskih šolah oproste nadaljnega pouka po sklepu šolskega leta na srednjih šolah. Ravno tako se oproste učenci, ki so prestali sprejemni izpit za srednje šole.

(Iz seje deželnega odbora kranjskega) dne 13. junija 1914. Deželni glavar poroča, da c. kr. naučno ministrstvo še ni zavzelo določenega stališča glede novega šolskega zakona, vsled česar bi odpadlo zasedanje kranjskega deželnega zbora, ki bi se sicer lahko vršilo konec tega meseca ali začetkom julija. — Pogajanja glede postaje v Zlebiču so ugodna in se utegne projekt kmalu izvršiti. — Pogajanja za sankcijo lovskega zakona so dovršena in bo treba skleniti samo še različne poprave slovenskega besedila. — Definitivno se namestijo v deželni službi: veterinar Černe, travniški mojster Rupelj in pisarniški oficijal Sotelšek. — Stavijo se ternopredlogi domobranskemu ministrstvu za podelitev ustanov v vojaških vzgojevaliških. — Glede na željo nemških občin kočevskega okraja, da bi se deželni zbor zavzel za spremembo voznega reda na progi Grosuplje—Kočevje, se pozove tudi slovenske občine tega okraja, da naznanijo svoje želje. — Najame se za deželno pristavo travnik g. Jarca v Medvodah. — Zgradba vodovoda v Trzišču pri Mokronogu se odda podjetniku Rumpelj. — Odbri se pri komisionelni obravnavi dne 10. t. m. določeni projekt za zgradbo mostu pri Sv. Janezu ob Bohinjskem jezeru. — Ker se je hrvaška vlada izrekla, da prispeva polovico k stroškom za zgradbo mostu čez Kulpo pri Gašparcih in čez Čabranko pri Zamostu, so dovoli tema zgradbama 25odstotni deželni prispevek. — Vsled neugodnega izida kolavdacijske obravnave za most čez Čabranko pri Čabru se podjetniku naroči, da zgrajeni objekt na svoje stroške demolira in novega postavi. — Dovoli se deželni banki izdaja garancijskih pisem za vadije in kavcije podjetnikom. — Dovoli se deželni prispevek za tečaj za ročna dela za kočevske učitelje. — Določi se taksa za rentgeniziranje v deželni bolnišnici. — Društvu jugoslovanskih visokošolcev v Gradcu se dovoli 400 K podpore. — Obrtni zadrugi v Postojni se dovoli za razstavo vajeniških del 100 K podpore, če postojnska občina prispeva vsaj toliko. — Za popravo tal v šolah

uršulink v Ljubljani se dovoli 1000 K podpore. — Rafaelovi družbi se dovoli 1600 K podpore in ustavi v proračun za leto 1915 nova postavka „Varstvo izdelancev“ s potrebščino 2000 K. — Od c. kr. deželne vlade izdelani načrt izprememb k občinskemu volilnemu redu in občinskemu redu se predloži deželnemu zboru. — Ker so razna županstva izrekla željo, da bi deželni odbor izdelal pravilnik za sejo občinskih odborov, se tak vzoren pravilnik razpošlje na občine, da po tem vzorcu po potrebi sklenejo lastni pravilnik. — Poročili o izvršenih revizijah v Ljubljani in v Poštojni se natisneta.

(Glavne počitnice na ljudskih in meščanskih šolah.) Iz ministrskega predsedstva se poroča: Odlok naučnega ministrstva z dne 5. aprila 1912 odreja, da trajajo glavne počitnice na srednjih šolah in gotovih sorodnih učnih zavodih — razen nekaterih izjem — od 16. julija do 15. septembra, da pa odpade pouk lahko že deset dni pred glavnimi počitnicami v to svrhu, da se pridobi potreben čas za zrelostne vzprejemne in druge izpite. Za ljudske in meščanske šole je splošno določeno desetmesečno šolsko leto in dva meseca glavnih počitnic. Obenem je tudi določeno, da trajajo istočasno kakor na višjih zavodih, ako so v dotičnem kraju. V takih krajih trajajo torej glavne počitnice na ljudskih in meščanskih šolah istotako od 16. julija do 15. septembra. Izpitev in končnih šolskih del v takem obsegu kakor na srednjih šolah ni na ljudskih in meščanskih šolah, zato se doslej ni pokazala potreba, da bi se tudi na ljudskih in meščanskih šolah izvršil zaključek šolskega pouka že pred pričetkom glavnih počitnic. Važni socialni in pedagoški oziri govore celo za dosedanji čas počitnic. Pač pa se more ustreči željam onih družin, katerih otroci obiskujejo deloma ljudske ali meščanske šole, deloma pa srednje šole in ki žele, da zapuste njihovi otroci takoj po zaključku pouka na srednjih šolah mesto. Šolska vodstva ljudskih in meščanskih šol smejo na podlagi nekega odloka naučnega ministrstva v krajih, kjer so višji zavodi kot ljudska šola, dovoliti na prošnjo staršev ali njihovih zastopnikov, da smejo njihovi otroci izostati od pouka z onim dnevom, ko se zaključi šolski pouk na srednjih šolah. Šolska izpričevala se pošljejo na željo in stroške staršev po pošti.

(Izpremembe pri sodiščih v Ljubljani.) Za predstojnika okrajnega sodišča v Ljubljani bo premeščen iz Radovljice v Ljubljano sodni svetnik Regally. Sodni svetnik Šturm, dosedanji predstojnik, bo premeščen k civilnemu oddelku deželnega sodišča. Izprememba se izvrši tudi pri državnem pravdnistvu. Državni pravdnik dr. Neuberger pride v senat, na njegovo mesto pa pride dr. Stöckl.

(Avtomobilna zveza Krško-Novo mesto.) Vsled odredbe c. kr. poštnega ravnateljstva v Trstu se vozni red na tej črti pričeni s 16. t. m. deloma izpremeni. Poštni avtobus bo odslej odhajal iz Krškega ob 7. uri 30 min. zjutraj ter ob 3. uri 30 min. popoldne, ter prihajal v Novo mesto ob 10. uri dopoldne in ob 5. uri 45 min. popoldne. Odhod iz Novega mesta ob 11. uri 30 min. dopoldne in ob 6. uri 45 min. zvečer, prihod v Krško ob 1 uri 45 min. popoldne in ob 9. uri 15 min. zvečer. Avtomobilna zveza med Novim mestom in Brežicami (Grič) se s tem dnevom začasno opusti.

(Društvo „Vrtnarska šola“) je na občnem zboru dne 7. t. m. v Škofji Loki izvolilo k že ob-

stoječem odboru še nadaljnje tri svetovalce in dva pregledovalca računov, tako da tvorijo sedanji odbor kot svetovalci gg.: Burdyh Ervin, Škofja Loka, Flere Anton, Kamnik, Halada Marija, Škofja Loka, Herzmannsky Franc, Ljubljana, Thaler Raf., Škofja Loka; kot pregledovalci računov gg.: Aparnik Franc, Kamnik, Caleri Franc, Trata, dr. Podgornik Karel, Gorica, Plantarič Ignac, Škofja Loka. Poročilo o delovanju, dohodkih in izdatkih so udeleženci odobrili in na to se je kot letošnje darilo vršila med navzoče razdelitev svetlic v lončkih.

(Tečaj zavoda za pospeševanje obrti za krojače in čevljarje v Kranju in Žirih.) Tečaj za krojače v Kranju se bo vršil od 30. junija ter trajal približno štiri tedne. Vodil ga bo strokovni učitelj zavoda za pospeševanje obrti, krojaški mojster Jernej Ložar, ki je vodil z uspehom že tudi več sličnih tečajev v Ljubljani. Podučevalo se bo pol dneвно tako, da se bodo mogli udeleževati poduka tudi obrtniki iz okolice. Prijave naj se vložijo v čim najkrajšem času pri zadrugi rokodelskih in sorodnih obrtov v Kranju. — Tečaj za čevljarje v Kranju se bo vršil od 10. avgusta do 12. septembra. Nastavil se je namenoma v Kranju, da se omogoči udeležba obrtnikom iz Škofje Loke in Trziča, ker je čevljarstva obrt povsodi dobro zastopana. Vodil ga strokovni učitelj dunajskega obrtno-pospeševalnega urada g. delovodja Fr. Kumeršek, ki podučuje tudi v vzornih obratih tega urada. Udeleženci lahko pričakujejo od tega izvežbanega mojstra, da bodo v tečaju, v katerem se bo tudi praktično delalo, dobro ipopolnili svoje znanje, za katerim morajo stremeti, če se hočejo obdržati kljub tovarniški konkurenci. Prijave sprejema istotako omenjena zadruga v Kranju in je samo še nekaj mest prostih. — Tečaj za čevljarje v Žirih se bo vršil od 6. julija do 2. avgusta ter ga bo vodil istotako strokovni učitelj g. Fr. Kumeršek. Ta tečaj ima za obstoj in napredek v Žirih in okolici danes še zelo cvetoče čevljarstva obrti dokaj pomena. Priglasje sprejema tako čevljarstva gospodarska zadruga v Žirih kakor tudi zadruga rokodelskih in dopuščenih obrtov v Žirih, ki vodita skupne priprave za tečaj. — Za vse navedene tečaje se lahko priglasijo ustmeno ali pisмено tudi v pisarni zavoda za pospeševanje obrti. Obisk v vseh tečajih je brezplačen, plačati je le 10 K položnine, iz katerih se pokrijejo stroški za potrebščine v tečajih in učila. Po možnosti se bo v vseh tečajih priredil tudi knjigovodski poduk, katerega se bodo lahko udeleževali tudi taki, ki se niso priglasili za obisk strokovnih tečajev. Po en tečaj za krojače in krojačice bo priredil zavod za pospeševanje obrti tudi v letošnji poletni seziji v Ljubljani in naj se prijave dopošljejo v najkrajšem času, ker se pozneje ne bo mogoče več nanje ozirati. Vsem udeležencem zavodovih tečajev, ki ne stanujejo na mestu tečaja in se žele voziti po državni železnici, lahko oskrbi zavod polovično vožnjo, če ne znaša razdalja več kakor 50 km in da se vozijo v tečaj vsaj štirikrat na teden. Zahtevo za polovično vožnjo je sporočiti zavodu najmanj 10 dni pred začetkom tečaja, da je mogoče še pravočasno oskrbeti izkaznice.

(Nesreča pri streljanju z možnarji.) Andrej Mavtingen, delavec v kamenolomu v Preserjih, je na predvečer praznika streljal z možnarji. Prižigal je možnar s svečo, pri tem pa mu je strel puhnil v obraz in oči in ga znatno poškodoval. Pripeljali so ga v deželno bolnišnico.

Razne stvari po svetu.

(Svetovna razstava v San Franciscu.) „Neues Wiener Tagblatt“ poroča, da je sicer avstrijska vlada odklonila oficialno udeležbo na svetovni razstavi v San Franciscu in bo tiste, ki bodo v San Franciscu razstavili, nagradila s 600.000 kronami.

(Alkohol prepovedan pri vojni mornarici v Ameriki.) Mornarični tajnik Združenih držav je prepovedal prodajo alkohola na vseh vojnih ladjah, mornaričnih delavnicah in v častniškem kazinu.

(Čuden slučaj sugestije.) V Ravenni se je po šolskem pouku igralo več otrok pred šolskim poslopjem. Neki deček je sedel pred vrati, ko je zaslišal odznotraj udarec. Ker nihče ni bil več v sobi, je pogledal deček iz radovednosti skozi ključavnico. Skočil pa je prestrašen od vrat ter zakričal, da sedi na stolu učiteljice črno oblečen strah, ki mu miga, naj pride bližje. Tovariši so se najprvo posmehovali dečku. Ko so pa pogledali skozi ključavnico, so se prestrašili, češ, da so videli isto vizijo. Učiteljica je prihitela, odprla vrata ter pokazala otrokom, da ni bil nihče v šolski sobi in da ni sedel strah na njenem stolu. Poslala je potem po župnika in kaplana, da pomirita otroke, toda vse je bilo zaman. Ko so pa otroci zopet pogledali skozi ključavnico, so menili, da zopet vidijo strah na stolu. In kar je bilo najbolj čudno, so vsi otroci, ko so jih posamič izpraševali, enako popisali prikazen.

Kmetijstvo in gospodarstvo.

Voluhar.

Voluharja imenujejo v nekaterih krajih krtico, v drugih pa kratkomalo miš. Zadnje ime bi bilo deloma opravičeno, ker je voluhar v resnici miš, toda v velikosti bolj podoben podgani. Sicer pa imamo tudi v nekaterih krajih neke vrste miši, ki delajo podobno škodo kot voluhar. Toda že na poškodovanih rastlinah se spozna, da so bili tukaj drobnejši zobci na delu. Ime krtica pa da mnogim povod misliti, da je voluhar v sorodu s krtom, kar pa nikakor ni res. Pribito je in dobro si moramo zapomniti, da je krt izredno koristna žival, katera ne bo grizla nikdar korenin, tudi ne, če bi imela lakote poginiti.

Voluharjev imamo tri vrste. Vodni voluhar, ki ga nahajamo po nekod v bližini voda in kateri je morda izmed vseh najškodljivejši. Na Bledu n. pr. v bližini jezera ne ogloda samo jablan, temveč vse sadno in sploh listnato drevje in včasih tudi igličasto drevje. Pri nas na Dolenjskem imamo pa večinoma le navadnega velikega voluharja in malega voluharja. Zadnji je, kot pravi že ime, dosti manjši od prvega. Glede škode, ki jo povzročata, ni med njima velike razlike. Od sadnega drevja napadata navadno le jabolane, a tem odstrižeta včasih korenine popolnoma. Poškodbe na hruškah in drugem sadnem drevju od teh voluharjev še nisem opazil, pač pa se naseli posebno mali voluhar rad v vinogradih. Škoda po voluharjih na trtah in sadnem drevju bi pa bila še veliko večja, kot jo itak opažamo v nekaterih krajih, ako ne bi bila glavna

hrana tega škodljivca razno korenstvo. Kjer opazimo tega škodljivca, je naša dolžnost, da ga skušamo iztrebiti čimprej. Razmnoži se namreč zelo hitro, ker skoti samica na leto 3 do 4 gnezda, v katerih je navadno po 6 mladičev in tudi več.

Pokončujemo pa lahko voluharja na 3 načine: 1.) da ga lovimo, 2.) da ga streljamo, in 3.) da ga zastrupljamo. Na Štajerskem in Nižjeavstrijskem, kjer se bavijo že dolgo vrsto let temeljito s pokončevanjem tega škodljivca, smatrajo lovljenje za najboljšo sredstvo. Pri nas se sicer vinogradniki in sadjarji nič kaj preveč ne pohvalijo z uspehi, ki so jih imeli z lovljenjem voluharja. Treba je namreč pri tem delu precejšnje spretnosti in pred vsem velike vztrajnosti, da se ravno ta spretnost pridobi. Možje, ki so lovci na voluharja po poklicu, trdijo, da se voluhar izogiblje stvarjem, pri katerih čuti, da se jih je dotaknila človeška roka in to je treba v prvi vrsti vpoštevati pri lovljenju. Lovimo lahko voluharja na različne načine. Najbolj priljubljena je past, kakršno rabijo v nekaterih krajih za krta, toda treba je paziti, da nastavimo pasti v voluharjeve rove in ne v krtove, da ne polovimo po nerodnosti koristne krtke. To se nam bo itak pripetilo včasih pri vsej previdnosti, ker zaide krt prav pogosto tudi v voluharjeve rove. Voluharjevi rovi so navadno bolj pri vrhu, včasih pa tudi globokejši. Spoznamo jih posebno na tem, da so kupi prsti (krtine) nejednakomerno veliki in navadno manjši od krtovih. Tudi ni zemlja tako zrahljana kot ona, ki jo vrže krt na površje. Ako izkopljemo z lopato ali motiko par lukenj, tako da so rovi odprti, bo voluhar, ako je v bližini, kmalu prišel mašit te luknje. Prepriha in svetlobe namreč ne prenaša. To je najboljšo znamenje, da smo voluharju na sledu. Zamašene rove zopet odpremo in nastavimo v njih z vso previdnostjo pasti, katerih pa ne smemo v sprednjem koncu preveč prijemat. Drug način lovljenja je v cevi iz ploščevine, katere so za spoznanje večje od voluharjevih rogov in ki so na obeh koncih zaprte z zaklopnicami, ki se le na znotraj in ne na zunaj odpirajo. Najenostavnejše lovljenje pa je, da izkopljemo tik rova le tolikšno jamo, da se pogrezne tikoma pod rov precej visok in znotraj pocinjen pisker, iz katerega ne more več splezati ven. Najboljši čas za lovljenje je ravno sedaj, ko krmijo voluharji prvo gnezdo mladičev in pridno letajo okrog za potrebno hrano. Ko pa gredo mladiči v svet, jih še lažje polovimo, ker so manj pretkani kot stari.

Pozor!

10-7

 53.000 parov črevljev.

4 pari črevljev samo 9 kron.

Ker je bilo več velikih tvornic primoranih, ustaviti plačila, se mi je naročilo, razpečati veliko množino črevljev globoko pod izdelovalno ceno. **Prodajam torej vsakomur dva para črevljev za gospode in dva para črevljev za ženske, ti črevlji so galoširani, na trakove in močno zbiti, usnje rjavo ali pa črno, zelo elegantne, najnovejše oblike, velikost po številki in centimetrih. Vsi 4 pari stanejo samo 9 K.**

Pošilja po povzetju:

J. KLUGER, Krakov, Sebestyana 16 A 1621.

Zamena dovoljena ali pa se vrne tudi denar.